

מסורת הש"ס

(א) נְעִילָה קלד: (ג) וְנִסְתַּחֲסִי וְנִסְתַּחֲסִי (ד) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (ה) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (ו) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (ז) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (ח) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (ט) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (י) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (יא) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (יב) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (יג) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (יד) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (טו) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (טז) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (יז) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (יח) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (יט) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כ) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כא) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כב) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כג) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כד) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כה) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כו) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כז) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כח) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (כט) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן (ל) כְּמוֹתַי כִּי יִשְׁכַּחַן

הגהות הב"ח

(א) גב' אמר רבה מאי נחוש: (ב) שם אם הקלטו בשניהם נקל כ"ל ויחייב משום דמנוולא נפשה לגבי שפא נחמק: (ג) שם ואיך מאי קאמרי אי דקאמרי אחוזה הוא: (ד) רשב"ם דר"ם חזקוני וכו' עני דיי שאמר כ"ל ויחייב שם על דבשל נחמק: (ה) בא"ד מהימנין ליה כדמפרש: (ו) ד"ה נקל כחש אש וכו' איסור חמץ כ"ב אש"י דנכשין אינה א"א וליכא חנק כי אם לאו דלא הוה אשת חמה הוזהר מ"מ דלא איסור חנק לא חנק משום רק איסור חמץ שהיה בד כל נסחלק ממנה עד שפטורה מוקף יממה: (ז) תוס' דר"ם אבי וכו' חייב וא"ת וקשה דכדי יחזיק: (ח) בא"ד ויחייב י"ל הוה דהוה מ"י:

מוסף תוספות

א. [ו]יחייב חזקא אפי' לכתן הדיט. ריטב"א. ב. ואילו היתה זקוקה ליבם היבם פוסלה וכומו ששינוי (ריבמות 10:). העובר והיבם פוסלין ואין מאכילין. רשב"א. ג. ומכא דאמרין [דדאין] קול החזק כאן בב"ד דבמדינת הים איכא עדים. אמנם רבינו יונה כתב ואע"ג דקו"ל וכו', הוה הוינו טעמא דלא מיתסר אם יצא קול שיש עדים במדינת הים שהיה מקודשת עד שישינוי לדבר הבורי, משום דמקמי לזבח בחזקת פניה דאשה וז בחזקת פניה דעומדת ואין מוציאין בחזקת בקול בעלמא, אבל אכל הרי זה הקול יוצא להחביש עדיך החזקה הראשונה, דהא אמרי דאיכא עדים במדינת הים דידעי דאית ליה אחי, וכיון דאפשר לברר הדבר ויחייבין ונמתיין עד שיתברר הדבר. ד. דא"כ אין לדבר סוף דלעולם חזקה בראיה. מוס' קידושין יב. ה. [ו]ידוע שישישניו עם הו' משרק. מוס' ב"ק י"א. הלכך מדיטעין מ. שאם מוכחא מילתא דברי דהאי אמת הוא. שם. ד. [ו]דאטו ברי איה גוונא דכגא הור"ל למידע י"ל ברי דמא ברי עדיף אי"כ האומר לחבירו שוודך הויק את שורי והוא אומר איני יודע נימא ברי עדיף ויתחייב לו. איך לדבר סוף. מוס' י"ד. ה. [ו]נמתיין י"ל כיון דהאי את מסהיד עליה שהוא בעל דינו כמותם אע"ג דאינהו לא הוו להו למידע אמרינן בחו ברי ושמא ברי עדיף למאן דמחייב ואילו היה טוען האי את דברי לי דאנא אחובנן הוו מחייבי אבל בודאי לא לא הוה האי את דאדורי ליה לא הוו מחייבי אע"ג דאיהו טעין ברי ואינהו טעני שמא. מוס' י"ד.

הסוּף דהוּם קא שכיב והיו לו אחין ולא בנין דמוחזק ליבם: **אמרו ליה אספיה למאן**. זקוקה ליבום או מותרת לשוק: **חזיא לכהנא**. לאו דוקא אלא שמוותרת לכל אדם ואינה זקוקה ליבם ומינה לכהנא אסירא דהא ע"י (ו) מגו דבעל שאמר גרשתי את אשתי

נאמן מהימנין (ט) כדמפרש ואזיל:

למאי ניוחש לה. לאסרה לשוק: **הא"ר חייא בר אבא כו'**. והאי נמי הכי קאמר גרשתי את אשתי וחזיא לעלמא ומינה לכהנא אסירא דהא לא פטרינן לה אלא בטענת גרשתי את אשתי וגרושה פסולה לכהן שהרי אינה נפטרת בטענת יש לי בנים דהא מוחזק לן בגויה דאין לו בנים ואיחו לא טעין יש לי בנים דנימהמיה ע"י מגו דמאי פטר לה בגט הלכך הכי קאמר גרשתי את אשתי ונאמן הוא דאי בעי מגרש לה: **ואנן אשטוינו כו'**. דלמא אמוראי ניהו דפליגי אליבא דר' יוחנן ואיכא למאן דאמר אינו נאמן אפילו להבא דלא אמרינן מגו שהרי רגלים יש לדבר שלא גירשה דאם גירשה קלא הוה ליה למילמא כדאמרין כהאשה שנחארמלה: **חוש** דאמר לעיל למאי ניוחש קאמר הכא דודאי איכא למיחש. ומהכא שמעינן דבעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן: **הסוּף דהוּם מוחזק לן**. בגויה דלית ליה אחי חזקה בעלמא בלא עדים ויודעינן היו בודאי דאין לו בנים ואי לא דמוחזק לן דלית ליה אחי היה לנו לאסרה לשוק מספק כיון דודאי איש לו בנים: **ועוד האמר בשעם דאמר כו'**. ואע"פ שאין לו בנים כיון ואע"ג דמוחזק לן ב אחים נאמן להסירה מגו דאי בעי פטר לה בגיטא ומה לו לשקר כדאמר' נמי לעיל דאף על גב

דמוחזק לן ב אחי ואמר זה בני נאמן להסירה משום מגו דאמי מגו דמכא ליה לחזקה: **אמר ליה אב"י** **הא אמרי**. בני העיר הזאת יודע עדים וזרייכין אנו לחוש לדבריהם ולהמחין עד שנשמע מה **בפי עדים**: ומשמי השאם מיהא **הא ליסנהו**. ואין לנו אלא מה שעינינו רואות: **לאו היינו**. דמקשינן ככתובות ב' האשה שנחארמלה [כג.] גבי בנתיא דמר שמואל דאשתצדין ואסקיניהו לארעא דישראל ואמרו נשציתי וטהורה אני ושריניהו רבי חיינא להנשא לכהנים ואמר' והאיכא עדים במדינת הים שנטמאו ואמר ר' חיינא עדים כזא אסתם רוח נפונות ותאסר בתמיה ומפרש התם דעדי טומאה אתמר: **אם הקילו בשצויה**. דהרבה הקילו זה חכמים במסכת כתובות דא"י אשה ועד אחד נאמנין לומר טהורה וטעמא דנשציל שנתייחדה בין השצאין אין לנו לאסרה שהרי סתם אשה משמרת עצמה מזנות ואוקמה אחזקתה ואיסור קל הוא אם נישאת לכהן: **נקל כחשם איש**. בתמיה *דאיכא (ו) איסור חנק והרי היא בחזקת איסור עד עמה ואל תסירה מספק כיון דאמרי אינשי דאיכא עדים במדינת הים שזקוקה ליבם: **דמנוולא נפשה לגבי שצאי** לא גרסינן ופירוש היה בספרים: **חוש לה**. כאב"י ולא תנשא בלא חליצה: **דקאמרי אחינו הוא**. ומשום הכי קתני גבי נפלו לו נכסים ממקום אחד דכולן יורשין אותו: **ומו לא**. הלא עם כל אחי יש לו ליעול: **דקאמרי אין אנו יודעינן**. הלכך לא שקיל מיעייהו מידי דאמרי ליה אייתי ראיה וכשמת הן יורשין אותו מכא אחיהן החי שמודה להן שאותו הספק אחיהן היה: **זאם אומרם כו'**. ופלווגתא היא ככמה מקומות בגמ' (ב"ק דף ק"ט). דרב הונא ורב יהודה אמרי חייב ור"ג ור' יוחנן אמרי פטור וקיימא לן דפטור דהלכתא כרבי יוחנן מחביריו) וכרב נחמן דביי"ט אלא שישבצ שצועת היסת שאינו יודע. ומתניתין נמי האח האחד טוען בשציל אחיו הספק ממון יש לאחי צידכם והן אומרים אין אנו יודעינן ואמר' פטורין דאוקי ממונה בחזקת מריה: לעולם

דאיתמר (נעיל דף כג.) המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן

דאסהדי דאית ליה אחי והוא אומר אין לו אחין וגם מוחזק לן דלית אחי נאמן: נקל באשת איש. לפוטרה בלא חליצה ויבום: חוש לה. להיתר ואיכא דאמרי חוש לה לאיסור: ותו לא. הא בכל הנכסים ראוי לישול כאחד מהן: ויירשו אחיו עמו. הואיל דקאמרי דלא הוי אחיהון ואמאי יירשו: לא צריכא דקאמרי אין אנו יודעינן אם אחינו הוא אם לאו. ומשום הכי ירתי בנכסים שנפלו לו לאחר מיכן ומצו למימר להאי אנת מיהא מודה דאחינו הוא משום הכי גירות כותן. והאי דלא יחייבנא ליה מחלקן משום דאנן לא ידעינן דאחינו היה: זאת אומרת. דיטול עמו בחלקו דהאי דמר'י ולא בחלקו דמר'י דאמי אין אנו יודעינן. הכי נמי בעלמא כשאמר אחד לחבירו מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אפי' משבורה:

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קלה.

חזיא לכהנא רבה. יש מוחקים רבה משום דלכל הפחות אלמנה היא ולא חזיא לכהן גדול ואומר ר"י דשפיר גרם רבה דהא אף לכהן הדיוט אסירא דהא מטעם שאמר גרשתיא היה מתיר^א ולא שהיה אומר שהיו לו בנים דא"כ היה נאמן דכתנן

במתניתין דזה בני נאמן ומאי הוי מיימי עלה מילמא דר' יוחנן אלא הכי פירשו דחזיא לכהנא רבה כלומר אינה זקוקה ליבום שגרשתיא דמותרת לכל העולם ואפי' לכהן גדול מטעם זיקת יצמין והי"ר מנחם גרם חזיא לכהונה כלומר אינה זקוקה ליבם וחוזרת לכהונת בינשא לאחרל כתרומה^ב: ה"ג **הא אמרי דאיכא סהדי במדינת הים** דידעי דאית ליה אחי. והי"ס הא יאז קול הכא שאומרים דאיכא עדים במדינת הים^ג וז"ג והא איכא סהדי במדינת הים דאי ודאי דאיכא עדים במדינת הים א"כ מאי קאמר השמא מיהא הא לימנאו ואי בעי למימר שיש לנו לחוש שמא יש עדים הא ודאי ליכא^ד למיחש דהא תנן יש לי בנים נאמן והי"ס אין לי אחים נאמן דמגו דאי בעי פטר לה בגיטא וכן בפרק שני דכתובות (דף כג. ושם) על בנתיא דמר שמואל דאשתצדין ופריך הא אלמרי איכא עדים במדינת הים אכל אי ליכא קול אין לנו לחוש מאלינו שמא יש עדים דהא תנן התם נשציתי וטהורה אני נאמנת: **אב"י אמר לעולם חייב**. (ו) וקשה דרב יהודה אדרב יהודה דצריש שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מז. ושם) אמר רב יהודה אמר שמואל זו דצרי סומכוס אכל חכמים ואומרים זה כלל גדול דבין המע"ה ומפרש התם דזה כלל גדול אפי' ניזק אומר ברי ומוזיק אומר שמא אלמנא לרב יהודה ברי ושמא לאו ברי עדיף וי"ל

דוקא גבי מלוה אית ליה לרב יהודה דצרי עדיף דהוי ברי חשוד דאם לא הלוהו לא היה מעיין פניו לומר מנה לי בידך שהרי הלוה יודע שלא הלוה ממנו כלום^א ושמא של לזה גרוע שהיה לו לידע אם הלוה או לא הלוה^ב ולכך חייב אכל גבי שור שנגח את הפרה דלא חשיב ברי של ניזק משום דידוע שהמוזיק אינו יודע מתי ילדה קודם נגיחה או לאחר נגיחה לכך טוען ברי שידוע שלא יכחישינו המוזיק ושמא של מוזיק אינו גרוע כי אין לו לידע כי לא היה שם^ג אכל קשה הא דאמר בפ"ק דכתובות (דף ק"ג. ושם) אמר ליה אב"י לרב יוסף הא דרב יהודה אמר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב דשמואל הא דפסיק התם כרבן גמליאל דנאמנת כשאמרה משארסתני נאנסתי ונסתפחה שדהו והשתא הא אפילו רב יהודה מודה לשם דלינה נאמנת לפי שהבשל אינו יודע מתי נאנסה לא חשיב ברי שלה כי ההיא דניזק ומוזיק (ו) (ומיחו י"ל (ט) דהוה מצי למימר וליטעמין) וכן צריש הבית והעלייה (ב"מ דף קטז. ושם) גבי אם היה מכיר מקצת אצניו נוטלין ומוקי לה דקאמר איני יודע וקאמר לימא תיהוי מיוצתא דר"ג ור' יוחנן דאמרי מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור והשתא הא לרב יהודה נמי הוי מיוצתא דמודה התם דפטור דהוי ברי גרוע משום דאיךך אינו יודע אם היו שלו לפי שהרבה אצנים דומות זו לזו וי"ל דאב"י דהכא לא משוי חילוק בין ברי חשוד דמלוה לברי גרוע דהא קאמר הכא לעולם חייב ושאיני הכא דכי מנה לאחר בידך דמי משמע דאם הוא עצמו היה אומר אחיך אני והוא אומר איני יודע יטול בחלקו אע"ג דהוי ברי גרוע דהם אינן יודעים אם יש להם אח במדינת הים או לא^ד והשתא אמי שפיר דההיא דכתובות אב"י אמר לה וההיא דהבית והעלייה (שם) נמי דקאמר לימא תהוי מיוצתא דר"ג משום דלאב"י לא הוי מיוצתא דרב יהודה וזה כלל גדול דבין דריש פרק הפרה לא מוקי אב"י לאיתויי אפילו כי ניזק אומר ברי ומוזיק אומר שמא אלא מוקי לבכי דאמר התם א"כ לבי הא דאולינן בתר חזקה אפילו כנגד רובא ואין להאריך כאן: כל

דאסהדי דאית ליה אחי והוא אומר אין לו אחין וגם מוחזק לן דלית אחי נאמן: נקל באשת איש. לפוטרה בלא חליצה ויבום: חוש לה. להיתר ואיכא דאמרי חוש לה לאיסור: ותו לא. הא בכל הנכסים ראוי לישול כאחד מהן: ויירשו אחיו עמו. הואיל דקאמרי דלא הוי אחיהון ואמאי יירשו: לא צריכא דקאמרי אין אנו יודעינן אם אחינו הוא אם לאו. ומשום הכי ירתי בנכסים שנפלו לו לאחר מיכן ומצו למימר להאי אנת מיהא מודה דאחינו הוא משום הכי גירות כותן. והאי דלא יחייבנא ליה מחלקן משום דאנן לא ידעינן דאחינו היה: זאת אומרת. דיטול עמו בחלקו דהאי דמר'י ולא בחלקו דמר'י דאמי אין אנו יודעינן. הכי נמי בעלמא כשאמר אחד לחבירו מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אפי' משבורה:

עין מושפטי נר מצוה

קל א מיי פ"יח מהלכות גירושין הל' ה סמג עשין נ טו"ש"ע אה"ע סי' קלא ב ג מיי פ"ג מהל' יבום הלכה ג סמג עשין נא טו"ש"ע אה"ע סי' קנז ספקיף ח: קלב ד מיי פ"ד מהל' נהלות הל' ח ועי' במ"מ סמג עשין ז טור ש"ע חור"מ סי' רפ ס"ד: קלה ה מיי שם טושי"ע שם ספקיף ב: קלד ו מיי פ"א מהל' טוען הל' ח ועיין במ"מ סמג עשין ז טור ש"ע חור"מ סי' עה ס"ט:

גיליון הש"ס

גמרא חוש זה. עיין ג"י פ"ב דימנות דף לח ע"ב ז"ע. ויזאלה דהמטותן בדק"ב ח מיו"ס. שם פירשיתם הש"ס מנא ירעינן דהוא אינו נאמן אף יצדיר לחלוץ כדאמר' הכא חוש לה. אי דהחליטא בעלמיהו בלא שום מקדש בלא עדים וביישיב"א יבמות מפורש הכי: רשב"ם ו"ה נקל ברי דאיכא איסור (חזק) [ותנן] ק"ל הא יאמא מאיסור א"א ורק הוא ימנה לשוק דהוא רק לאו וזה ק"ל על מוס' וימא דף נה ע"ב ד"ה והסגן:

מוסף רש"י

בעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן. דאם אימא דגרשה קלא אית לה לחלקי הלקי לא אמרינן מנה לי לזקרי, דכמה לי לשקר במקום עדים דמי שווא חייב לו (כתובות ב:). ב"ק פ"ק. דלא שיק שמה מבי, דאף אי נמי הוי טעין לעיל אין בדי כלום הוי משצינן ליה שצועת היסת (ב"ב ט"ח).

רבינו גרשום

ואמרי ליה איתתא למאן. כלומר דלא הוה ידעי אי הוה [ולן] בן כרי שלא תהיה אשתו זקוקה ליבום אי לאו: אמר להו חזיא לכהנא רבא. לאו משום דוקא קאמר לכהנא רבא משום דאיהו דכגא באלמנה אלא לכל כהנא הדייוטות דאינה זקוקה ליבום דאית ליה בני: חוש לה. להיתרה דנאמן דאמרי. ואיכא דאמרי חוש לה דאינו נאמן: לאו היינו דר' חנינא דאמר במסכת כתובות האשה שאמרה נשבתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר שאין עדות אחרת אלא היא. ואמר' והלא שמוא יש לך עדים במדינת הים שנשיבתי ולא תהא נאמנת שאמרת טהורה אני. אמר להו ר' חנינא עדים בצד אסתן. עדיה בצד דרום לטרף העולם דליתנהו קמן ואנן אסרינן לה. הכא נמי הואיל דליתנהו הני עדים לקמן ויירשו

ויירשו אחיו עמו. הואיל דקאמרי דלא הוי אחיהון ואמאי יירשו: לא צריכא דקאמרי אין אנו יודעינן אם אחינו הוא אם לאו. ומשום הכי גירות כותן. והאי דלא יחייבנא ליה מחלקן משום דאנן לא ידעינן דאחינו היה: זאת אומרת. דיטול עמו בחלקו דהאי דמר'י ולא בחלקו דמר'י דאמי אין אנו יודעינן. הכי נמי בעלמא כשאמר אחד לחבירו מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אפי' משבורה: